

Beleidsnotitie verbeteren hybride stelsel sociale zekerheid

Aanwezige kracht benutten en versterken: zes aanbevelingen

Nederland kent voor uitvoering van de sociale zekerheid bij ziekte en arbeidsongeschiktheid een uniek hybride stelsel. Het is zaak de binnen dit stelsel aanwezige kracht ten volle te benutten én verder te versterken. Dit vraagt vóór alles om het wegnemen van factoren die het gelijke speelveld verstoren, of dit in de toekomst dreigen te doen.

Als belangenbehartiger van private uitvoerders is het Platform Private Uitvoerders Sociale Zekerheid (PPUSZ) overtuigd van de kracht van het hybride stelsel voor uitvoering van werknemersverzekeringen (Ziektewet, WGA en WW). Dit stelsel is ontwikkeld omdat louter publieke verzekering en uitvoering door de overheid aantoonbaar niet goed werkt. De betrokkenheid van werkgevers bij de arbeidsparticipatie van (ex-) werknemers is dan te laag, de premies te hoog. Aan concurrentie tussen publieke instantie UWV en private uitvoerders zijn daarentegen grote voordelen verbonden:

- bewezen betere re-integratie;
- gezonde en wenselijke druk op uitvoeringskosten en -resultaten;
- breder draagvlak onder werkgevers, door het gevoel zélf invloed te (kunnen) hebben op de situatie.

Dit wil niet zeggen dat het stelsel perfect is. Overdreven complexiteit is een belangrijk gevaar voor de effectiviteit en het draagvlak dat voortdurend op de loer ligt. Daarnaast voedt de langdurige verantwoordelijkheid bij werkgevers gevoelens van oneerlijkheid en onevenredig grote belasting.

De kracht van natuurlijke balans

Het PPUSZ is zich bewust van zowel de voor- als de nadelen van het hybride stelsel en zoekt continu naar mogelijkheden om dit verder te verfijnen en te verbeteren. Hierbij gaan we uit van de overtuiging dat het stelsel door zijn hybride opzet belangrijke ingebouwde mechanismen bevat, die samen zorgen voor een essentieel evenwicht. De balans die van nature binnen het stelsel aanwezig is, vormt tevens zijn grootste kracht.

Gespecialiseerde private uitvoerders spelen bij deze balans een belangrijke rol, door (in verreweg de meeste gevallen) namens werkgevers de uitvoering ter hand te nemen. De concurrentie tussen publieke en private verzekeringen die zo ontstaat, voorkomt aan beide zijden van het spectrum ongewenst kostengedrag. Zonder deze prikkel kan een situatie ontstaan waarin bij publieke uitvoering onvoldoende oog is voor beperking van de schadelast. Of waarin private uitvoerders, gedreven door focus op winst, werkgevers confronteren met te hoge kosten. In beide gevallen is dit nadelig voor werkgevers en werknemers en daarmee voor de samenleving als geheel.

Bovenal zorgt het hybride stelsel ervoor dat de partijen elkaar scherp houden op resultaat. Met als cruciaal punt dat eigenrisicodragers de kans hebben om het beter te doen dan UWV vanwege een punt waarop zij fundamenteel van deze instantie verschillen. Als werkgever hebben zij het vermogen om mensen (weer) aan het werk te krijgen omdat zij dicht bij arbeid staan; voor het UWV geldt dat niet.

De essentiële bijdrage van private uitvoerders

Het PPUSZ is er trots op dat het mede aan private uitvoerders te danken is dat de kracht van het hybride stelsel tot wasdom is gekomen. Zij hebben als geen ander de kans gegrepen die de overheid schiep door werkgevers de optie van het eigenrisicodragerschap te bieden. Op basis van dit principe van eigen regie en verantwoordelijkheid hebben private uitvoerders gaandeweg een optimale taakverdeling ontwikkeld tussen werkgever, uitvoerder en private verzekeraar. Een taakverdeling waarbij alle partijen de juiste prikkels ervaren en waarbij schadelastbeheersing in de vorm van doortastende en duurzame re-integratie centraal staat.

Vier uitgangspunten, zes aanbevelingen

Als belangenbehartiger van private uitvoerders ziet het PPUSZ het als zijn taak om bij te dragen aan voortdurende ontwikkeling van het stelsel. Vanuit die gedachte doen wij zes concrete aanbevelingen om het hybride stelsel verder te verbeteren. Want wij zijn ervan overtuigd dat het niet alleen goed is om de aanwezige kracht ten volle te benutten. Het is ook zaak die waar mogelijk verder te versterken.

Het PPUSZ hanteert hierbij vier uitgangspunten:

- Duurzame inzetbaarheid staat altijd voorop.
- Financiële betrokkenheid en de optie van eigen regie zijn cruciale elementen om werkgevers de juiste re-integratieprikkels te geven.
- Publieke en private uitvoerders opereren in een gelijk speelveld.
- De regels voor de uitvoering en het overstappen tussen publiek en privaat moeten transparant en stabiel zijn.

Aanbeveling 1:

Maak duurzame inzetbaarheid het uitgangspunt bij de keuze tussen publiek en privaat

Op dit moment is duurzame inzetbaarheid niet altijd het uitgangspunt bij de keuze voor publieke of private uitvoering. Onbalans in het stelsel heeft werkgevers te veel verleid om stelselvoordelen te behalen en premie te ontlopen door te switchen tussen publieke en private uitvoering.

Ook het kabinetsvoorstel voor de financiering van de WW verzuimt duurzame inzetbaarheid voorop te zetten. De aard van het arbeidscontract bepaalt hier welke premie de werkgever betaalt, ongeacht de effectiviteit van de schadelastbeheersing.

Een stabiel stelsel zorgt ervoor dat er geen grote golfbewegingen zijn tussen het private en publieke bestel vanwege premievoordeel. Zowel publiek als privaat kan zich nu richten op de optimalisatie van re-integratie. Voor een optimaal werkend stelsel is het belangrijk om instrumenten als rentehobbel juist in te zetten om balans te houden in het stelsel.

Het PPUSZ pleit voor:

- *Stabiliteit in het stelsel en het zoveel mogelijk beperken van dossieroverdracht. Dit is mogelijk door werkgevers te verplichten tot één eenduidige keuze voor private of publieke uitvoering van zowel de WGA als de Ziektewet.*
- *Het zodanig regelen van de overstap dat werkgevers niet op basis van oneigenlijke stelselvoordelen overstappen van publiek naar privaat en omgekeerd.*
- *Het introduceren van maatregelen die de mobiliteit bevorderen. Denk hierbij aan het inzetten van 2^e spoor re-integratie met behoud van rechten gedurende de verzuimperiode.*
- *Het onderzoeken van de mogelijkheden voor premiedifferentiatie in de WW volgens de systematiek van de WGA en de Ziektewet (individuele toerekening van schade), inclusief de optie van eigenrisicodragerschap. Hierdoor wordt niet de werkgever gestraft die werknemers aanneemt in bepaalde contracten, maar juist de werkgever die medewerkers laat afvloeien naar de WW.*

Aanbeveling 2:

Splits bij UWV de taken op het gebied van toezicht en uitvoering

UWV heeft op dit moment taken die met elkaar op gespannen voet staan. Deze publieke instantie is tegelijkertijd publieke uitvoerder, concurrent én toezichthouder. Deze vermenging van taken betekent dat UWV niet alleen toezicht houdt op eigenrisicodragers en hun uitvoerders, maar ook op zichzelf.

Een situatie waarin de slager zijn eigen vlees keurt is nooit bevorderlijk voor de kracht en kwaliteit van het toezicht. En dus ook niet voor de kwaliteit van de uitvoering.

Het PPUSZ pleit voor:

- *De splitsing van toezichthoudende en uitvoerende taken bij UWV. Wij stellen voor de toezichthoudende taken te beleggen bij een onafhankelijk organisatieonderdeel, dat controle uitoefent op zowel de publieke als de private uitvoering.*

Aanbeveling 3:

Maak eigenrisicodragers écht verantwoordelijk

De regelgeving bevat op dit moment diverse onnodige belemmeringen voor eigenrisicodragers. Bij de Ziektewet bestaan die vooral uit het verbod om zelf beschikkingen af te geven en procedures in te richten voor bezwaar en beroep. Voor beide zaken moet de eigenrisicodragers steeds een beroep doen op UWV, terwijl deze instantie al controleert of de uitvoering in overeenstemming is met de wet. Ook is er een prima alternatief voor bezwaar en beroep, in de vorm van de verplichting om hiervoor een zelfstandig bestuursorgaan op te richten. Bij de WGA vormt vooral onnodige toetsing en sanctionering na afloop van de loondoorbetalingsperiode een belemmering. Bij falende re-integratie is de eigenrisicodragers immers hoe dan ook financieel verantwoordelijk.

Het PPUSZ pleit voor:

- *Het toekennen van de bevoegdheid aan private uitvoerders bij de Ziektewet om zelf beschikkingen af te geven. Daarnaast bevelen wij aan om hen te verplichten tot oprichting van een zelfstandig bestuursorgaan voor bezwaar en beroep.*
- *Afschaffing van de loonsanctie voor eigenrisicodragers bij de WGA en deze werkgevers meer vrijheid te gunnen bij het inrichten van de re-integratie. UWV zou hier moeten focussen op bewaking van de rechten van de werknemer en de dossiervorming die daarvoor nodig is.*

Aanbeveling 4:

Bewaak het gelijke speelveld voor publieke en private uitvoerders

Op dit moment zijn er diverse factoren die het gelijke speelveld tussen publieke en private uitvoerders verstoren of dit in de nabije toekomst dreigen te doen. Zo zijn eigenrisicodragers voor de Ziektewet verplicht om na te gaan of een zieke werknemer binnen hun eigen organisatie kan worden herplaatst en heeft UWV deze verplichting niet. Ook wordt er onderscheid gemaakt bij de wijze van bepalingen van de uitkeringshoogte en afdracht binnen de verschillende stelsels. Hierdoor ontstaan er verschillen in administratieve last tussen de twee stelsels.

Het PPUSZ pleit voor:

- *Het afschaffen van de toets door het UWV of 1^e spoor re-integratie is uitgevoerd bij eigenrisicodragers Ziektewet om zo een gelijke WIA-beoordeling te krijgen bij zowel publiek als privaat verzekerde werkgevers.*
- *Het hanteren van een transparante toerekening van kosten en uitkering binnen de publieke premieberekening.*
- *Het toepassen van eenduidige fiscale regels voor eigenrisicodragers en UWV.*
- *Het verhogen van de minimumpremie WGA om zo te voorkomen dat werkgevers zich tegen een te lage premie kunnen verzekeren die geen recht doet aan het risicoprofiel.*

Aanbeveling 5:**Schep duidelijkheid over privacybescherming**

Binnen het hybride stelsel bestaat een spanningsveld tussen bescherming van de privacy van werknemers aan de ene kant en private verantwoordelijkheid en initiatief aan de andere. Recente uitspraken van de Autoriteit Persoonsgegevens over privacy bij verzuimbegeleiding onderstrepen dit. Nu dreigt nieuwe Europese privacywetgeving het evenwicht structureel te verstoren. Als bescherming van de privacy binnen de sociale zekerheid voorop komt te staan, ondergraaft dat een fundament van het Nederlandse stelsel. Deze situatie vraagt om opheldering en een duidelijk standpunt. De spelregels binnen de EU bieden de ruimte om een vertaling op nationaal niveau te maken.

Het PPUSZ pleit voor:

- *Het door de regering ontwikkelen van een duidelijke visie op de gewenste verhouding tussen privacybescherming en het principe van private verantwoordelijkheid en initiatief. Dat om vervolgens met een vertaling naar wet- en regelgeving op het nationale niveau duidelijk te maken hoe ons land op dit punt omgaat met de Europese regels. Het uitgangspunt moet zijn dat werknemers er in hoge mate baat bij hebben dat hun werkgever hen ondersteunt, en dat werkgevers hierbij goede intenties hebben.*

Aanbeveling 6:**Benut de kennis van private uitvoerders door ze een stem te geven**

In een hybride stelsel ligt het voor de hand om van álle betrokken partijen – publiek én privaat – een bijdrage te vragen aan verdere verfijning en verbetering van het stelsel. Tot nu toe ontbrak het aan de zijde van private uitvoerders aan een gezamenlijk aanspreekpunt. Met de oprichting van het PPUSZ is deze leemte opgevuld en kan de private bijdrage gestalte krijgen, door deelname aan het reguliere overleg met het ministerie, politiek en andere stakeholders.

Het PPUSZ biedt aan om:

- *Mee te denken bij toekomstige plannen voor nieuwe wet- en regelgeving. Ook zijn we graag bereid de uitvoerbaarheid van voorgestelde wijzigingen te toetsen. We zijn ervan overtuigd dat we langs deze weg een zinvolle bijdrage kunnen leveren aan de balans en uitvoerbaarheid van het sociale stelsel.*
- *Door een onafhankelijk onderzoeksbureau kwantitatieve cijfers bij private uitvoerders te laten verzamelen, waarmee een vergelijking met de kwantitatieve cijfers van UWV mogelijk wordt gemaakt. Op die manier zijn bij toekomstige beleidsvorming optimaal geïnformeerde beslissingen mogelijk over de verhouding tussen publieke en private uitvoering.*

Over PPUSZ

Het Platform Private Uitvoerders Sociale Zekerheid (PPUSZ) behartigt de belangen van private uitvoerders van de sociale zekerheid. Gezamenlijke analyse van uitvoeringsvraagstukken stelt deze uitvoerders in staat om de rol en positie van private uitvoering optimaal in te vullen. Maar ook om hierover vervolgens namens de branche afspraken te maken met verschillende stakeholders.